

**Сәулет, қала құрылысы және құрылыс
саласындағы мемлекеттік нормативтер
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫС НОРМАЛАРЫ**

**Государственные нормативы в области
архитектуры, градостроительства и строительства
СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

БӨЛШЕК САУДА КӘСІПОРЫНДАРЫ

ПРЕДПРИЯТИЯ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ

**СН РК 3.02-22-2011*
ҚР ҚН 3.02-22-2011***

**Ресми басылым
Издание официальное**

**Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің
Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер
ресурстарын басқару комитеті**

**Комитет по делам строительства, жилищно-коммунального
хозяйства и управления земельными ресурсами
Министерства национальной экономики Республики Казахстан**

Астана 2018

АЛҒЫ СӨЗ

1	ӘЗІРЛЕГЕН:	«ҚазҚСҒЗИ» АҚ, «ИННОБИЛД» ЖШС
2	ҰСЫНҒАН:	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің Техникалық реттеу және нормалау басқармасы
3	БЕКІТІЛГЕН ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛГЕН:	Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері және жер ресурстарын басқару комитетінің 2014 жылғы 29-желтоқсандағы № 156-НҚ бұйрығымен 2015 жылғы 1-шілдеден бастап

Осы мемлекеттік нормативті Қазақстан Республикасының сәулет, қала құрылысы және құрылыс істері жөніндегі Уәкілетті мемлекеттік органның рұқсатынсыз ресми басылым ретінде толық немесе ішінара қайта басуға, көбейтуге және таратуға болмайды

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі Құрылыс және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық істері комитетінің 2018 жылғы 7 тамыздағы №175-НҚ және 2018 жылғы 15 қарашадағы №235-НҚ бұйрықтарына сәйкес өзгертулер мен толықтырулар енгізілді

ПРЕДИСЛОВИЕ

1	РАЗРАБОТАН:	АО «КазНИИСА», ТОО «ИННОБИЛД»
2	ПРЕДСТАВЛЕН:	Управлением технического регулирования и нормирования Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства национальной экономики Республики Казахстан
3	УТВЕРЖДЕН (Ы) И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ:	Приказом Комитета по делам строительства, жилищно-коммунального хозяйства и управления земельными ресурсами Министерства Национальной экономики Республики Казахстан от 29.12.2014 № 156-НҚ с 1 июля 2015 года.

Настоящий государственный норматив не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Уполномоченного государственного органа по делам архитектуры, градостроительства и строительства Республики Казахстан

Внесены изменения и дополнения в соответствии с приказами Комитета по делам строительства и жилищно-коммунального хозяйства Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан от 7 августа 2018 года №175-НҚ и от 15 ноября 2018 года №235-НҚ

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ	III
1 ҚОЛДАНЫЛУ САЛАСЫ	1
2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР	1
3 ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР	2
4 МАҚСАТЫ ЖӘНЕ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ТАЛАПТАРЫ	3
4.1 Нормативтік талаптардың мақсаты	3
4.2 Функционалдық талаптар	3
5 ЖҰМЫС СИПАТТАМАЛАРЫНА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР	5
5.1 Жалпы ережелер	5
5.2 Ғимараттың сенімділігі мен орнықтылығын қамтамасыз ету	6
5.3 Өрт пен басқа апаттық жағдайлар кезінде ғимараттар қауіпсіздігін қамтамасыз ету	7
5.4 Ғимараттар мен құрылыстарды пайдалану барысында адамдардың денсаулығын қорғауды қамтамасыз ету	8
5.4.1 Жер теліміне талаптар	8
5.4.2 Көлемдік-жоспарлық шешімдерге қойылатын талаптар	9
5.4.3 Кіреберістер, өту жолдары, баспалдақтар, лифтілер	10
5.4.4 Сатып алушыларға арналған жайлар.....	10
5.4.5 Өндірістік, қойма және қызметтік-тұрмыстық жайлар	11
5.4.6 Табиғи және жасанды жарықтандыру	11
5.4.7 Қоқысты шығару және шаңды тазалау бойынша талаптар	12
5.5 Инженерлік желілер мен жүйелер	12
5.5.1 Инженерлік қамтамасыз ету бойынша негізгі талаптар	12
5.5.2 Сумен жабдықтау және канализация бойынша талаптар	13
5.5.3 Жылыту, желдету және салқындату бойынша талаптар	14
5.5.4 Электр қондырғылар мен әлсіз тоқты құрылғылар	14
5.6 Халықтың мүмкіндігі шектеулі топтарының мекемелерге қолжетімділігін қамтамасыз ету және пайдалану кезіндегі қауіпсіздік	14
5.7 Қоршаған ортаны қорғау	15
6 ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫҢ ЭНЕРГИЯ ТИІМДІЛІГІ МЕН ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ	16
6.1 Ғимараттың энергия тиімділігі бойынша талаптар.....	16
6.2 Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	16

КІРІСПЕ

Осы құжат құрылыс саласын аймақтық және әлемдік әлеуметтік-экономикалық жүйеге біріктіруге бағытталған нормалаудың параметрлік әдісіне сәйкес Қазақстан Республикасының құрылыс саласындағы нормативтік база реформасы шегінде әзірленген.

Осы құрылыс нормаларында:

- нормативтік талаптардың мақсаты;
- функционалдық талаптар;
- жұмыс сипаттамаларына қойылатын талаптар бар.

Осы ҚР ҚН «Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдарының қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламентінің дәлелдемелік базасына кіретін нормативтік құжаттардың бірі болып табылады және құрылыс саласындағы техникалық кедергілерді жоюға бағытталған.

Осы құрылыс нормалары Қазақстан Республикасының аумағындағы қолданыстағы құрылыс саласының нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес әзірленген және бөлшек сауда кәсіпорындарын жобалауды әзірлеуге арналған.

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫС НОРМАЛАРЫ
СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

БӨЛШЕК САУДА КӘСІПОРЫНДАРЫ

ПРЕДПРИЯТИЯ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ

Енгізілген күні - 2015-07-01

1 ҚОЛДАНЫЛУ САЛАСЫ

1.1 Құрылыс нормасы бөлшек сауда мекемелерін орналастыруға, жер теліміне, көлемдік-жоспарлық шешіміне, инженерлік қамтамасыз етуге, құрамы мен алаңының ішкі ортасына қойылатын негізгі талаптарды белгілейді.

1.2 Осы құрылыс нормасы қайта салынатын, реконструкцияланатын, кеңейтілетін және жаңғыртылатын бөлшек сауда мекемелері орналасатын сауда орталықтары мен ғимараттарды (немесе жайларды) жобалауға таратылады.

1.3 Құрылыс нормалары базарларды, көтерме сауда мекемелерінің ғимараттарын (оның ішінде, ірі көтерме және шағын көтерме), автомобильдерді және оларға бөлшектерді сату дүкендерін, мамандандырылған қару-жарақ дүкендерін, құрылыс материалдарының дүкен-қоймаларын, өндірістік фирмалар дүкендерін, сондай-ақ шағын бөлшек сауда объектілері мен уақытша істейтін жылжымалы дүкендерді жобалауға таратылмайды.

*2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Осы құрылыс нормаларын қолдану үшін мынадай нормативтік құжаттар қажет:

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 17 қарашадағы № 1202 қаулысымен бекітілген «Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдардың қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламенті.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 28 тамыздағы № 876 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасының террористік тұрғыдан осал объектілерінің тізбесі.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 3 сәуірдегі № 191 қаулысымен бекітілген Террористік тұрғыдан осал, терроризмге қарсы объектілерді қорғау жүйесіне қойылатын талаптар.

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2016 жылғы 29 қарашадағы № 1111 бұйрығымен бекітілген «Ғимараттарда, бөлмелер мен құрылыстарда өрт кезінде адамдарды ақпараттандыру және эвакуациялауды басқару автоматтандырылған өрт белгілері мен автоматтандырылған өрт сөндіру жүйелерімен жабдықтау бойынша талаптар» техникалық регламенті.

ҚР ҚН 3.02-22-2011*

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2017 жылғы 31 мамырдағы № 358 бұйрығымен бекітілген «Тамақ өнімдерінің көтерме және бөлшек сауда объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидалары.

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2017 жылғы 23 маусымдағы № 439 бұйрығымен бекітілген «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар» техникалық регламенті.

ҚР ҚН 2.02-02-2012 Ғимараттар мен имараттардың өрттік автоматикасы.

ҚР ҚН 2.04-01-2011 Табиғи және жасанды жарықтандыру.

ҚР ҚН 3.01-01-2013 Қала құрылысы. Қалалық және ауылдық елді мекендерді жоспарлау және құрылысын салу.

ҚР ҚН 3.06-01-2011 Ғимараттар мен имараттардың қимылы шектеулі топтар үшін қолжетімділігі.

ҚР ҚН 4.01-01-2011 Ғимараттар мен имараттардың ішкі су құбыры және кәрізі.

ҚР ҚН 4.01-03-2013 Сумен жабдықтау мен кәріздің сыртқы желілері мен имараттары.

ҚР ҚН 4.02-01-2011 Ауаны жылыту, желдету және кондиционерлеу.

ҚР ҚН 4.03-01-2011 Газ тарату жүйелері.

ҚР ҚН 4.04-04-2013 Қалаларды, поселкелерді және ауылдық елді мекендерді сыртқы электрмен жарықтандыру.

ҚР ҚН 5.01-02-2013 Ғимараттар мен имараттардың негіздері.

Ескертпе - Осы мемлекеттік нормативті пайдалану кезінде жыл сайын ағымдағы жылдың жағдайы бойынша жасалған және ай сайын шығарылатын ақпараттық бюллетень-журналына сәйкес келетін «Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын сәулет, қала құрылысы және құрылыс саласындағы нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық актілердің тізбесі» ақпараттық каталог бойынша сілтемелік құжаттардың қолданылуын тексерген жөн. Егер сілтемелік құжат ауыстырылса (өзгертілсе), онда осы нормативті пайдалану кезінде ауыстырылған (өзгертілген) құжатты басшылыққа алған жөн. Егер сілтемелік құжат ауыстырылмай жойылса, онда оған сілтеме жасалған ереже, сілтемені қозғамайтын бөлігінде қолданылады.

(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШК 15.11.2018 ж. №235-НҚ бұйрық)

3 ТЕРМИНДЕР МЕН АНЫҚТАМАЛАР

Осы құрылыс нормаларында тиісті анықтамалары бар мынадай терминдер қолданылады *(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШК 15.11.2018 ж. №235-НҚ бұйрық)*:

3.1 Бөлшек сауда: Тұтынушыларға жеке қолдану үшін тауарларды сату жөніндегі кәсіпкерлік қызмет.

3.2 Дүкен: Сауда, қосалқы, әкімшілік-тұрмыстық бөлмелермен, сондай-ақ тауар қабылдау, сақтау және сатуға дайындауға арналған бөлмелермен қамтамасыз етілген күрделі стационарлық құрылым.

3.3 Жалғастыра салынған дүкен: Барлық бөлмелері тұрғын ғимарат габаритінде орналасқан, оның бойлық қасбеті жағының шығыңқы жері 1,5 м артық емес және бүйір (жабық тиеу жайларын орнатқан кезде) жағының шығыңқы жері 6,0 м артық емес дүкен.

3.4 Жапсарлас дүкен: Қоршау қабырғасы (немесе қабырғалары) тұрғын ғимараттың қабырғаларымен жалпы немесе аралас болып табылатын дүкен.

3.5 Цокольдық қабат: Үй-жай биіктігінің жартысынан аспайтын жердің жоспарлық белгісінен төмен жай еденінің белгісі бар қабат.

3.6 Жерасты қабаты: Жердің жоспарланған белгісінен төмен биіктігі бөлме биіктігінің жартысынан артық бөлме еденінің белгісі бар қабат.

3.7 Кіріктіріме-жапсарлас дүкен: Бөлмелері тұрғын ғимарат габаритінде және көлемінде орналасқан дүкен; тұрғын ғимарат габаритінен бойлық қасбеті жағынан 1,5 м артық шығарылған және бүйір (жабық жүк тиеу бөлмелерін орналастырғанда) жағынан 6 м артық.

3.8 Мамандандырылған дүкен: Азық-түлік немесе тағамдық емес тауарлардың бірнеше тауарлық топтарының жартылай (немесе шағын) түрі немесе кең түрі бар кәсіпорын.

3.9 Негізгі эвакуациялық өту жолдары: Сауда құрал-жабдықтар немесе бөлімдер (секциялар) арасындағы залдан шығатын эвакуациялық өту жолдарымен тікелей байланысатын шығу жолдары.

3.10 Сауда алаңы: Сауда залдарының және сатып алушыларға қосымша қызмет көрсету бөлмелері мен аудандардың жиынтығы.

3.11 Сауда ойын-сауық орталығы: Бір аумақта немесе біртұтас көлемде орналасқан сауда-тұрмыстық мекемелері мен мәдени-демалыс мекемелері және қоғамдық қызмет көрсетудің басқа да түрлерінен тұратын кешен.

3.12 Сауда орталығы: Бір аумақта немесе біртұтас көлемде орналасқан сауда-тұрмыстық мекемелер (дүкендер, тағам кәсіпорындары және тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындары) кешені.

4 МАҚСАТЫ ЖӘНЕ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ТАЛАПТАРЫ

4.1 Нормативтік талаптардың мақсаты

Осы құрылыс нормаларының нормативтік талаптарының мақсаты — адамдардың келіп-кетуіне қолайлы жағдай жасайтын мекемелерді жобалаған және салған кезде адамдардың өмірі мен денсаулығын, мүлікті сақтау және қоршаған ортаны қорғау мақсатында бөлшек сауда мекемелерін орналастыруға, көлемдік-жоспарлық шешіміне, инженерлік қамтамасыз етілуіне, ішкі ортасына және құрамына қойылатын негізгі талаптарды белгілеу, энергетикалық тиімділік пен ресурс үнемдеуді қамтамасыз ету.

4.2 Функционалдық талаптар

4.2.1 Бөлшек сауда мекемелерін көтергіш конструкциялардың құрылыс салу немесе реконструкциялау кезінде, сондай-ақ пайдалану мерзімінің бойында сыналуы ықтимал толық немесе ішінара қирауын болдырмауды ескере отырып жобалау керек

4.2.2 Бөлшек сауда мекемелерін өрттің пайда болуы мен таралуын болдырмау және азайту, өрт болған жағдайда — адамдарды, оның ішінде физикалық қозғалу мүмкіндігі

ҚР ҚН 3.02-22-2011*

шектеулі адамдарды қауіпсіз аймаққа эвакуациялаған кезде көтергіш конструкциялардың орнықтылығын қамтамасыз ететіндей мүмкіндікпен жобалау және салу керек.

4.2.3 Бөлшек сауда мекемелерінде адамдардың қажеттілігін қанағаттандыратын әлеуметтік орта құруды ескере отырып, адамдар үшін әртүрлі қызметтер мен процестерге мүмкіндік жиынтығы қарастырылуы тиіс.

4.2.4 Бөлшек сауда мекемелерінің ғимараттары мен іргелес аумақтарды жобалаған кезде жазатайым оқиғалар, адамдардың жарақат алу және жаяу жүргіншілердің, оның ішінде балалар мен жасы ұлғайған адамдар қозғалысының, үлкен заттарды және көлік құралдарын жылжыту, электр аспаптары мен қондырғыларды, лифтілерді немесе басқа да инженерлік қондырғыларды пайдалану нәтижесінде оның өміріне қауіп туу ықтималдығын барынша азайтуды, сондай-ақ адамдардың, оның ішінде мүмкіндігі шектеулі келушілердің олардың мақсатына сәйкес жерлерге өтудің кедергісіз мүмкіндігін қамтамасыз ету керек.

4.2.5 Бөлшек сауда мекемелерінің ғимараттарында келушілер мен қызметкерлердің өмірі мен денсаулығын қамтамасыз ететін еңбек процесін ұйымдастыру үшін ғимаратты пайдалану барысында аумақты көріктендіруді, сәулет-жоспарлау шешімін және санитарлық-гигиеналық талаптарды ескере отырып, қажетті жайлы жағдай жасалуы тиіс.

4.2.6 Бөлшек сауда мекемелері үшін жұмыс уақытында тұрмыстық қажеттіліктерді қанағаттандыру, зиянды өндірістік процестердің әсерінен болған кері әсерлерді жою жөніндегі профилактикалық шараларды өткізу үшін барлық күш-жігер жұмсалуды тиіс.

4.2.7 Бөлшек сауда мекемелерінің барлық жайлары онда жүзеге асырылатын процестерге жауап беруі тиіс.

4.2.8 Бөлшек сауда мекемелері елді мекендер тұрғындарына қызмет көрсету үшін қажетті жағдай жасауы тиіс.

4.2.9 Ғимарат қоршаған ортаға кері әсерді мейлінше төмендету, оның ішінде қатты тұрмыстық және өндірістік қалдықтарды жою мен кәдеге жарату бойынша экологиялық талаптар сақталатындай жобалануы және салынуы тиіс.

4.2.10 Техникалық, технологиялық және экологиялық параметрлер бойынша бөлшек сауда мекемелерінің ғимараттарын табиғи ресурстарды кешенді пайдалану, құрылыс конструкцияларын, олардың материалдары мен бөліктерін қайта пайдалану немесе рециклинг мүмкіндігі, ғимараттың ұзақ мерзімділігі, экологиялық үйлесімді және қайталама материалдарды пайдалану қамтамасыз етілетіндей жобалау және салу керек.

*4.2.11 Бөлшек сауда кәсіпорындарын жобалау кезеңінде объектінің Қазақстан Республикасының террористік тұрғыдан осал, объектілері тізіміне жататынын анықтау және объектінің терроризмге қарсы қорғаудың тиісті жүйесін жасау үшін Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 3 сәуірдегі № 191 қаулысымен бекітілген Террористік тұрғыдан осал объектілердің терроризмге қарсы қорғалу жүйесіне қойылатын талаптарға сәйкес шаралар қабылдау қажет *(Толықтырылды – ҚТҮКШК 15.11.2018 ж. №235-НҚ бұйрық).*

5 ЖҰМЫС СИПАТТАМАЛАРЫНА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР**5.1 Жалпы ережелер**

5.1.1 Бөлшек сауда кәсіпорындарын жобалауды «Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдарының қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламентінің, «Тағам өнімдерінің бөлшек және көтерме сауда объектілеріне қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар» санитарлық ережесінің және бөлек сауда кәсіпорындарын жобалауға, салуға және пайдалануға талаптар белгілейтін басқа нормативтік-техникалық құжаттар талаптарына сәйкес жүзеге асыру керек.

5.1.2 Сауда мекемелерін жобалау сатып алушылар мен қызметкерлердің функционалдық-технологиялық талаптарына жауап беретін сауда объектілерін, қалалық және ауылдық елді мекендердің сауда орталықтарын орналастыруға, көлемдік-жоспарлық құрылымды қалыптастыруға негізделген қоршаған ортаны қорғауды және табиғи ресурстарды тиімді пайдалануды, санитарлық-гигиеналық және экологиялық талаптарға жауап беретін жоғары өнімділікті технологиялық және үнемді инженерлік қондырғыларды қолдануды, тиімді конструктивтік жүйені енгізуді ескере отырып жүзеге асырылуы тиіс. Бұл жағдайда ғимараттардың айқын сәулеттік пішіні мен олардың ішкі көрінісін жасау мүмкіндігін қамтамасыз ететін үнемді, эргономиялық құрылыс және әрелеу материалдарын қолдану керек.

5.1.3 Келушілердің мүмкіндігі шектеулі топтарының талаптарын есепке алу мақсатымен сауда объектілері ғимараттары мен жайларын, тік және көлденең коммуникацияны, ішкі құрал-жабдықтарды, санитарлық тораптарды, сондай-ақ өндірістік жайларды жобалау ҚР ҚН 3.06-01 талаптарына сәйкес жүргізіледі.

5.1.4 Сейсмикалық аудандардағы құрылысқа арналған сауда объектілерін жобалау кезінде сәйкес нормативтік құжаттарда айтылған негізгі талаптарды есепке алу керек.

5.1.5 Сауда объектілерінің конструктивтік шешімдерін, материалдар мен құрал-жабдықтарды Қазақстан Республикасы аумағында қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарын сақтай отырып таңдалынады.

5.1.6 Аумақтағы өтетін жолдарды, тротуарларды, жүргінші жолдары мен алаңдарды жобалау кезінде қала құрылысы нормалары сақталуы тиіс.

5.1.7 Бөлшек сауда кәсіпорындарын (дүкендерді) сауда-тұрмыстық қызмет көрсету жүйесінің элементі ретінде жобалап, жеке тұрған ғимараттарда, қоғамдық ғимараттарда немесе орталықтарда, көп функционалдық кешендерде орналастыру керек. Құрылыс формасы жағынан олар тұрғын үйлерге немесе басқа мақсаттағы ғимараттарға кіріктірілме (кіріктірілме-жапсарлас) салынған немесе осы ғимараттарға жапсарлас салынған жеке ғимарат болуы мүмкін.

5.1.8 Тұрғын үйлерге кіріктірілме, кіріктірілме-жапсарлас немесе жапсарлас дүкендердің мамандануын, оларға рұқсат етілетін ең жоғары мәнін қолданыстағы нормативтік құжаттарды ескере отырып анықтау керек.

5.2 Ғимараттың сенімділігі мен орнықтылығын қамтамасыз ету

5.2.1 Сәйкесінше негізделген жағдайда осы тарауда қарастырылмаған конструкциялық шешімдерді, бұйымдар мен материалдарды қолдану рұқсат етіледі.

5.2.2 Сауда нысандары ғимараттарының конструкциясын жобалау кезінде тиісті түрдегі конструкцияларға арналған қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес орындалуы қажет.

5.2.3 Тиісінше негізді жағдайда, осы тарауда қарастырылмаған конструктивтік шешімдер, бұйымдар мен материалдарды қолдану рұқсат етіледі.

5.2.4 Кіріктірме-жапсарлас салынған сауда объектілері тұрғын-үй немесе қоғамдық ғимараттың конструкциясы мен қабатының қабылданған биіктігіне байланысты конструкцияның құрамаланған жүйесінің негізінде жобалану керек.

Жеңілдетілген металл конструкциялар тек жеделдетілетін құрылыс мақсаты үшін ғана қолданылуы мүмкін.

5.2.5 Құрама конструкциялар элементтері ретінде өте берік бетондар мен арматуралардан жасалған, алдын ала кернеуленген конструкциялар жобалануы керек. Жеңіл және ұяшықты бетон конструкцияларын басқа нормативтік құжаттар талаптарымен шектелмеген жағдайда қолданылу рұқсат етіледі.

5.2.6 Конструкцияларды жүктеме көлемі және олардың әсері мен комбинациясы тұрғысына есептегенде, олардың төзімділік коэффициентін қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес қабылдау керек.

5.2.7 Тас және армотасты конструкцияларға арналған кірпіш, тастар және ерітінділер, сонымен қатар тастар мен ірі блоктарды дайындауға арналған бетондар сәйкес нормативтік құжаттар талаптарын қанағаттандыруы керек.

5.2.8 Болат конструкцияларды жобалау кезінде құрылыс конструкцияларын тоттанудан қорғау талаптары мен ғимараттар мен құрылыстарды жобалаудың өрт қауіпсіздік нормаларын сақтау керек.

Конструкцияның отқа төзімділік шегін арттыру мақсатында прокаттар мен құбыр қабырғаларының қалыңдығын арттыруға рұқсат етілмейді.

5.2.9 Бетонда, кірпіш қалауда, т.б. монолиттелмеген конструкцияларды жобалау кезінде бақылауға, тазалауға, бояуға қолжетімділікті қамтамасыз ету керек. Мұндай конструкциялар ылғалды ұстамауы, желдетілуге кедергі келтірмеуі керек. Тұйық профильдер бекітілуі тиіс.

5.2.10 Болат конструкциялары мен олардың есебі қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарын қанағаттандыруы керек.

5.2.11 Ағаш конструкциялар қолданыстағы құрылыс нормаларының талаптарына сәйкес тоттану мен жанып кетуден қорғалуы тиіс.

5.2.12 Ағаш конструкциялардың ұзақ мерзімділігі олардың ылғалданудан, биозақымданудан және жанудан қорғалуын қарастыратын конструкциялық шаралар мен қорғау жөндеу жұмыстарымен қамтамасыз етілуі тиіс.

5.2.13 Асбестцементті конструкциялардың есебі қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттар талаптарына сәйкес жүргізіледі.

5.2.14 Агрессивті орта жағдайындағы асбестцементті конструкцияларды жобалау кезінде құрылыс конструкцияларын тоттанудан қорғау жөніндегі қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттар талаптарына сәйкес бекіту элементтерін тоттанудан қорғауды қарастыру керек.

5.3 Өрт пен басқа апаттық жағдайлар кезінде ғимараттар қауіпсіздігін қамтамасыз ету

5.3.1 Жобаланып және салынып жатқан бөлшек сауда мекемелеріндегі өрт қауіпсіздігі мен ғимараттың көлемдік-жоспарлық шешімі «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар», «Ғимараттарды, үй-жайларды және құрылыстарды автоматты түрде өрт сөндіру және автоматты өрт дабылымен, өрт кезінде адамдарға хабарлау және оларды эвакуациялауды басқару жүйелерімен жабдықтау жөніндегі талаптар» техникалық регламенттері мен Қазақстан Республикасының аумағындағы қолданыстағы өзге де нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес қамтамасыз етілуі тиіс.

5.3.2 Жанғыш тауарлар мен жанғыш орамдағы тауарлар қоймасы сыртқы қабырға қасына орналастыру керек.

5.3.3 Дүкендер басқа мақсаттағы ғимараттарда (қоғамдық сауда орталықтары және т.б. көпфункционалы кешендерде) орналасқан кезде, егер ортақ вестибюль арқылы шығуды есепке алмағанда, сауда залынан жеке эвакуациялық шығу есіктері болған жағдайда, сауда залына ортақ вестибюльден кіретін өздігінен жабылатын есік қарастыруға рұқсат беріледі.

5.3.4 Дүкеннің ойын залынан тікелей сыртқа немесе баспалдақ торына эвакуациялық шығу жолдары қарастырылуы тиіс. Эвакуациялық шығу жолдарын әр жаққа таратып орналастыру керек. Эвакуациялық шығу жолдарын жүк түсіру бөлмелері арқылы өткізуге рұқсат берілмейді.

5.3.5 Сауда залдары мен эвакуация жолдарында төтенше жағдайларда адамдарды эвакуациялау бағытын көрсететін ақпараттық белгілер орнату керек.

5.3.6 Эскалаторлар эвакуациялық жол есебінде қарастырылмайды.

5.3.7 Турникеттер, бақылаушы-кассирлер кабиналарының арасынан өтетін жолдар мен сауда залының сыртқы жағынан есептеу түйіндері бойымен өтетін жолдар ауданы негізгі эвакуациялық жолдарға кірмейді.

Баспалдақ (немесе пандус) маршының енін баспалдаққа (пандуска) шығатын эвакуациялық жолдың енінен кем болмайтындай қарастыру керек.

5.3.8 Сейсмикалық аудандарда салынған ғимараттардағы агрегаттар мен құрылғылардың қозғалысы өрт пен жарылысқа әкеп соқтыруы мүмкін болса, онда олар қатты бекітілуі тиіс.

5.3.9 Қоймалардан түтін шығаруды қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес, ал бұндай қоймаларды жер асты қабатында орналастырған жағдайда люктер немесе терезелер арқылы қарастыру керек.

5.3.10 Әлсіз жанатын тауарлар қоймаларын (сауда залын кезекті үлкейту үшін белгіленген алаңдарға орналасқан, орамсыз әлсіз жанатын тауарлар қоймасынан басқа) сауда залынан отқа төзімді арақабырғалармен бөлу керек.

*5.3.11 Автоматты өрт дабылдарын жобалау, автоматты өрт сөндіру қондырғыларын орнату кезінде адамдарға хабарлау және оларды эвакуациялауды басқару Қазақстан

ҚР ҚН 3.02-22-2011*

Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 24 қыркүйекте бекітілген №1011 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі туралы ереженің 17-тармағының 12) тармақшасына және «Ғимараттарды, үй-жайларды және құрылыстарды автоматты түрде өрт сөндіру және автоматты өрт дабылымен, өрт кезінде адамдарға хабарлау және оларды эвакуациялауды басқару жүйелерімен жабдықтау жөніндегі талаптар» техникалық регламентінің талаптарына сәйкес әзірленетін және бекітілетін ғимараттар мен құрылыстардың өрт автоматикасы жөніндегі мемлекеттік нормативтің талаптарына сай орындау қажет (*Өзгерт.ред. – ҚТҮКШК 07.08.2018 ж. №175-НҚ бұйрық*).

*5.3.12 Жерасты және жертөле қабаттарындағы лифтілерден шығулар өрт кезінде ауаны тіреу құрылғысы бар тамбур-шлюздері арқылы көзделуге тиіс.

Тамбур-шлюздер өртке қарсы арақабырғалармен қоршалуы, ал олардың есіктерін жабуларда тығыздағыштары бар отқа төзімді заттармен қамтамасыз ету керек (*Өзгерт.ред. – ҚТҮКШК 07.08.2018 ж. №175-НҚ бұйрық*).

5.3.13 Жолаушы лифтілерін жерасты немесе цоколь қабаттарында тоқтату қажет болған жағдайда, лифт шахтасының есігі өртке қарсы арақабырғалармен қоршалған тамбур-шлюзге (жолаушы лифттерінің алдындағы алаңдарға арналған нормадан кем болмайтын көлемде) шығу керек. Тамбур-шлюздердің есіктерін өртке қарсы тығыз жабылатын етіп қарастыру керек.

5.3.14 Табиғи жарық түспейтін сауда залдарында түтін шығаруды қарастыру керек.

*5.3.15 Дүкендерді, жапсарлас-жанастыра салынған немесе жанастыра салынған ғимараттарды тұрғындардан тұтас өртке қарсы кедергілермен бөлу қажет (*Толықтырылды – ҚТҮКШК 07.08.2018 ж. №175-НҚ бұйрық*).

*5.3.16 Тез тұтанатын және жанғыш сұйықтықтарды (майлар, бояулар, еріткіштер және т.б.) сатуға арналған дүкендер бос тұрған ғимараттарда орналастырылуы тиіс. Бұл ретте, Тез тұтанатын және жанғыш сұйықтықтарды сақтау қоймаларын терезе ойықтары бар сыртқы қабырғаларда орналасуы және өрт шлюзі арқылы осы қоймаларға кіруді қамтамасыз ететін өрт кедергілері арқылы бөлінуі керек (*Толықтырылды – ҚТҮКШК 07.08.2018 ж. №175-НҚ бұйрық*).

*5.3.17 Электрқалқанды есіктер, желдету камералары, жанғыш материалдарды сақтауға арналған қоймалар және басқа да өрт қаупі бар үй-жайлар өртке қарсы болуы керек (*Толықтырылды – ҚТҮКШК 07.08.2018 ж. №175-НҚ бұйрық*).

5.4 Ғимараттар мен құрылыстарды пайдалану барысында адамдардың денсаулығын қорғауды қамтамасыз ету

5.4.1 Жер теліміне талаптар

5.4.1.1 Құрылыс салуға, реконструкциялауға жер телімін таңдау тұрғындардың санитарлық-эпидемиологиялық ахуалы саласындағы мемлекеттік аумақтық органның келісімімен жүзеге асырылады.

5.4.1.2 Сауда ғимараттарын құрылысқа бөлінген жер теліміне орналастыру қала құрылысы және құрылыс жөніндегі нормативтік құжаттарға, сондай-ақ құрылысқа арналған сәулет-жоспарлау рұқсатына сәйкес болуы тиіс.

5.4.1.3 Сауда мекемелері жер телімінің өлшемі, сонымен қатар қызмет көрсету мекемелері мен кәсіпорындарының есептік нормасы ҚР ҚН 3.01-01 талаптарына сәйкес қабылданады. Жер телімдері негізгі жоспар және жерді пайдалану мен елді-мекендер құрылысы ережелерінің негізінде әзірленген жоспарлау жобаларында белгіленген қызыл сызық аясында орналасу керек.

5.4.1.4 Сауда орталықтарына, дүкендерге жақын жерде ҚР ҚН 3.06-01 және Қазақстан Республикасында қолданыстағы тиісті ноормативтік құжаттарға сәйкес мүгедектер мен халықтың мүмкіндігі шектеулі топтарының қозғалысына мүмкіндік беретін құрылғылар мен іс-шаралар қарастырылуы керек.

5.4.1.5 Дүкеннің, сауда орталығының жер телімінде немесе оның құрамында, оның ішінде жерасты деңгейлерінде автотұрақ орналастырылуы керек.

5.4.2 Көлемдік-жоспарлық шешімдерге қойылатын талаптар

5.4.2.1 Функционалдық-жоспарлау, көлемдік-кеңістіктік, конструктивтік шешімдер, құрылыс материалдары, техникалық қамтамасыз ету және технологиялық құрал-жабдықтар Қазақстан Республикасының аумағындағы қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттар (санитарлық-гигиеналық, технологиялық, өрт қауіпсіздігі, экологиялық, электрлік қауіпсіздік бойынша) талаптарына сәйкес келуі керек.

5.4.2.2 Сауда объектілері бөлмелерінің құрамы, ауданы, технологиялық қондырғылары ұсынылатын есептік көрсеткіштерді, келушілерді, объектінің функционалдық құрылымын ескере отырып анықталады.

5.4.2.3 Сауда объектісінің функционалдық-жоспарлау құрылымында жайлардың екі санаты қарастырылады:

- а) келушілерге арналған бөлмелер (вестибюльдер, сауда залдары, холдар);
- б) өндірістік, қойма, әкімшілік-тұрмыстық және техникалық жайлар, коммуникациялар (дәліздер, баспалдақтар).

5.4.2.4 Объекті жайларының барлық функционалдық топтарында адамдар мен жүк ағымдарының жолдары қиылыспайтындай, өндірістік дәліздер көмегімен ыңғайлы функционалдық-технологиялық өзара байланыс болу керек.

5.4.2.5 Көлік құралдарының қозғалыс жолдарында орналасқан бағандар, қабырғалар және арақабырғалар механикалық зақымдалудан қорғалуы тиіс.

5.4.2.6 Тұрғын үй ғимаратына немесе басқа мақсаттағы ғимаратқа кіріктірме-жапсарлас, жапсарлас немесе кіріктірме салынған дүкендерде сатып алушылар мен тауар жеткізетін машиналар қозғалысын қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарын ескере отырып, осы ғимарат тұрғындарының, сонымен қатар басқа мақсаттағы ғимаратта (олардың қызмет етуіне қойылатын талаптарға сәйкес) жұмыс істейтіндер мен оларға келушілер ағымынан оқшаулау керек.

5.4.2.7 Дүкендердің бірнеше қабатты болуы (соның ішінде жер үсті және жер асты қабаттарының саны) жобалауға берілген тапсырма бойынша қала құрылысы, технологиялық және өртке қарсы талаптармен анықталады.

5.4.2.8 Ғимараттың (тұрғын үйге кіріктірме-жапсарлас салынған немесе жеке тұрған) көлемдік-жоспарлық шешімдерін таңдау барысында Қазақстанның табиғи-климаттық ерекшелігін, сондай-ақ ғимараттардың (жайлардың) қатты ысып кетуін, желдің жоғары

ҚР ҚН 3.02-22-2011*

жылдамдығын және бірқатар аймақтардағы ауаның жоғары тозаңдануы мен тозаңды дауылдарды ескеру керек.

Қатты қызып кетуден қорғау үшін қасбетті ғимараттарда күн қорғанысын қарастырып, қажет болған жағдайда, бөлмелерде жайлы микроклимат қалыптастыру үшін техникалық құралдарды пайдалану керек.

5.4.2.9 Өндірістік жайлар мен өзіне-өзі қызмет көрсету залдарында еден деңгейлерінде айырмашылық болмауы тиіс.

5.4.3 Кіреберістер, өту жолдары, баспалдақтар, лифтілер

5.4.3.1 Сауда және сауда-ойын-сауық орталықтарындағы қонақтар үшін алаңдар орнатқан кезде оларды өткелдермен, галереялармен, кешендегі дүкендерді байланыстыратын алаңдармен, демалу және қыдыру үшін орындармен және т. б. бірге жобалау керек.

5.4.3.2 Жүк лифтілерінің жүк көтерімі мен кабиналардың көлемі сауда орталықтарының жіктеу топтарын есепке ала отырып белгіленеді, әр қабатта жүк лифтілерінің кіреберісінде жүк түсіретін алаң қарастырылуы керек.

Тауарларды қабылдау, сақтау және сатуға дайындауға арналған жайлар тобының ең кіші нормадағы ауданының құрамына жүк түсіру алаңдары кірмейді.

5.4.3.3 Жолаушылар лифтінің саны мен жүк көтерімін жолаушылар ағымының есебін ескере отырып анықтау керек.

5.4.3.4 Тұрғын үйдің астына лифтілер бөлімшелері мен дүкендердің жүк көтерімдерін орналастыруға жол берілмейді.

5.4.3.5 Баспалдақ торларының сыртқы қабырғалары арасындағы ойықтар арқылы табиғи жарық түсетіндей жобалау керек. Баспалдақтардың (пандустардың) марштары мен алаңдары тұтқалы қоршаумен қоршалуы тиіс.

5.4.4 Сатып алушыларға арналған жайлар

5.4.4.1 Өзіне-өзі қызмет көрсету дүкендерінің сауда залдарын жобалаған кезде орталықтандырылған (әр қабатта немесе жалпы ғимаратқа) есептік тораптарды, сауда сөрелері мен тұтынушылардың жеке заттарын сақтауға арналған камераларды орналастыру мүмкіндігін қарастыру керек.

5.4.4.2 Шырын-барлар алаңын, тәтті тағамдар бөлімін және дүкендер құрамында көзделген басқа да тамақтану кәсіпорындарын қоғамдық ғимараттар мен құрылыстарға қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттар талаптарын ескере отырып қабылдау керек.

5.4.4.3 Жеке тұрған өндірістік дүкендерге оның тиісті бөлімінде (немесе бөлімдерінде), сонымен қатар тамақтануды жедел ұйымдастыру кәсіпорындарында сатылатын тағам өнімдерін дайындаудың аспаздық цехын қарастыруға рұқсат беріледі.

Экспозициялық алаңдары бар сөрелерді орналастырған кезде олардың салқындатқыш беттеріне суланудан қорғаныс, ал қажет болған жағдайда тікелей күн сәулесінен қорғайтын құрылғы қарастыру керек.

5.4.4.4 Сауда-ойын-сауық кешендері мен сауда орталықтарында «ана мен бала» жайын қарастыру керек.

5.4.5 Өндірістік, қойма және қызметтік-тұрмыстық жайлар

5.4.5.1 Температурасы төмен камераның (немесе камералар блогының) кіреберісін жеке шлюз арқылы кіретіндей етіп жасау керек.

5.4.5.2 Салқындатқыш камераларды қазандықтардың, бойлерлердің, душ және температурасы мен ылғалдылығы жоғары тағы басқа жайлардың қасына, сонымен қатар осы жайлардың астына немесе үстіне орнатуға рұқсат берілмейді.

5.4.5.3 Салқындатқыш камераның машиналық бөлімінде сауда залындағы салқындату сөресінің орталықтандырылған салқындату жүйесін қарастыру керек. Салқындатқыш камералардың машиналық бөлімін тұрғын бөлмелер астына орналастыруға жол берілмейді.

5.4.5.4 Тұрғын үй ғимараттарына кіріктіріме-жапсарлас немесе кіріктіріме дүкендер үшін жүк түсіру жайларын қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес қарастыру керек.

5.4.5.5 Ашық жүк түсіру алаңдарын дүкендердің оқшауланған шаруашылық аулаларына орналастыру керек. Мұндай аулаларға ашық жүк түсіру алаңдарын ұйымдастыру мүмкіндігі бомаған жағдайда, ықшамаудандардың қоғамдық ғимараттары, қоғамдық аймақтары жағына немесе тұрғын үй ғимараттарының тыныш бүйір жағына бағдарлау керек.

5.4.5.6 Тауар шатырдың астында түсірілетін дүкендерде қабылдау бөлмелерін қарастыру керек.

5.4.5.7 Автомобильдер мен басқа көлік құралдары өтетін жолдардағы бағандар, қабырғалар мен ойықтар қиябеті механикалық зақымдардан соққыға төзімді материалдармен қорғалған болуы тиіс.

5.4.5.8 Тауарларды сақтауға және сатуға дайындау жайларын дәретхана, душ және суды канализацияға жіберетін басқыштар астына орнатуға рұқсат берілмейді.

5.4.6 Табиғи және жасанды жарықтандыру

5.4.6.1 Дүкендер жайларында, соның ішінде сауда залдарында, сондай-ақ қосалқы және қызметтік-тұрмыстық бөлмелерде ҚР ҚН 2.04-01 сәйкес тек табиғи немесе жасанды немесе біріктірілген жарық беру қарастырылады.

5.4.6.2 Жасанды жарықтандырылатын дүкендердің сауда залдарында шағылысу коэффициенті жоғары, тиімділігі жоғары разрядтық шамдары және автоматты басқару жүйесі бар әрлеу материалдарын пайдалану қарастырылады.

5.4.6.3 Үтіктеу бөлмелері мен тауарларды сатуға дайындау шеберханалары табиғи жарықтандырылумен қамтамасыз етіледі.

5.4.6.4 Дүкендердің сауда залдары мен қызметтік-тұрмыстық жайларында ультракүлгін сәуленің жасанды көздерін қолдана отырып, профилактикалық сәуле түсіру қарастырылады.

5.4.7 Қоқысты шығару және шаңды тазалау бойынша талаптар

5.4.1 Кіріктірме салынған (кіріктірме-жалғастырылып салынған) дүкендерде қоқысты жинайтын камераны тұрғын бөлмелердің немесе олармен жалғастырып және де адамдардың және азық-түлік өнімдерінің тұрақты болатын басқа мақсатты бөлмелердің астында орналастыру рұқсат етілмейді.

5.4.2 Қоқыс жинайтын камерада спринклерлі суландырғышты орнатуды қарастыру керек.

5.4.3 Дүкен аумағында қоқыс контейнерлеріне арналған, шаруашылық ауласының немесе ғимарат көлемінің аясында орналасқан, қатты төсемі бар шаруашылық алаңын қарастыру керек.

5.4.7.4 Сауда мекемелерінің аумағында қалдықтар сақтауға арналған жайды бетоннан немесе басқа ылғалға төзімді материалдардан құрастыру керек.

5.4.7.5 Сауда орталықтары мен дүкендерді жобалаған кезде шаңды тазалаудың орталықтандырылған немесе құрастырылған жүйесінің құрылғысын жалпы алаңнан шығатын әрбір нақты жағдайда қарастыру керек.

5.5 Инженерлік желілер мен жүйелер

5.5.1 Инженерлік қамтамасыз ету бойынша негізгі талаптар

5.5.1.1 Сауда объектілерінің аумағында инженерлік желілерді жер астына орналастыру қарастырылуы керек.

5.5.1.2 Басқа құрылыстар мен инженерлік желілер арасындағы қашықтық ҚР ҚН 3.01-01 бойынша қабылданады.

5.5.1.3 ҚР ҚН 3.01-01 және қоғамдық ғимараттар мен құрылыстарға қойылатын талаптарға сәйкес тамақтану объектілерінің инженерлік желілерін көшелер мен жолдардың көлденең қырының аясында; тротуарлар немесе айыру жолақтарының астында – коллектордағы, каналдардағы немесе туннельдердегі инженерлік желілер; айыру жолақтарында – жылу желілері, су құбырлары, газ құбырлары, шаруашылық және жауын-шашын канализациясын орнату керек.

5.5.1.4 Жер асты желілерін құрылыс объектілері жоқ, өтетін жол бөлігінен тыс жерлерге жобалау қажет.

5.5.1.5 Жер астындағы инженерлік желілер жер астындағы жүргіншілер өткелдерімен қиылысқан жағдайда, құбырларды туннель астына, күш беретін және байланыс кабельдерін туннель үстіне жіберу қарастырылу керек.

Газ құбырларын туннель астына жіберуге рұқсат етілмейді.

5.5.1.6 Тез тұтанатын және жанғыш сұйықтықтарды тасымалдайтын газ құбырларын кабель желілерімен бірге жіберуге болмайды.

5.5.1.7 Металл емес құбырлардан жасалған газ құбырларын орнатуды ҚР ҚН 4.03-01 талаптарына сәйкес қарастыру керек.

5.5.1.8 Күштеу кабелінің желілерін орнату тиісті реттелетін құжаттар талаптарына сәйкес қарастырылу керек.

5.5.1.9 Су құбырларының бірнеше желісін параллель жіберген кезде олардың арасындағы қашықтық ҚР ҚН 4.01-03 және ҚР ҚН 4.01-01 талаптарына сәйкес техникалық және инженерлік-геологиялық шарттарға байланысты қабылданады.

5.5.1.10 Күрделі топырақ жағдайында су тарататын инженерлік желілер өткелді туннельдер арқылы жіберіледі. Топырақтың айрықша сипаттамасы ҚР ҚН 5.01-02 құрылыс климатологиясы бойынша қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттар талаптарына сәйкес анықталуы керек.

5.5.1.11 Канализацияның орталықтандырылған жүйесі болмаған жағдайда, санитарлық-эпидемиологиялық қызметтің жергілікті органдарының келісімімен құю станциялары қарастырылу керек.

*5.5.1.12 Бөлшек сауда кәсіпорындарын жобалау кезінде терроризмге қарсы қорғау жүйесін, Қазақстан Республикасы Үкіметтің 2015 жылғы 3 сәуірдегі № 191 қаулысымен белгіленген талаптарға сәйкес қарастыру қажет *(Толықтырылды – ҚТҮКШК 15.11.2018 ж. №235-НҚ бұйрық)*.

5.5.2 Сумен жабдықтау және канализация бойынша талаптар

5.5.2.1 Қолданыстағы нормативтік құжаттарға және осы тараудың талаптарына сәйкес дүкендерде суық және ыстық судың шаруашылық-ауыз су су құбырларын, тұрмыстық канализация, суағарлар, ішкі өртке қарсы су құбырларын қарастыру керек.

5.5.2.2 Тұрғын үйлерге және басқа мақсаттағы ғимараттарға кіріктірілме-жапсарлас, жапсарлас және кіріктірілме салынған дүкендердің канализация жүйесін осы ғимараттардың канализация жүйесінен жеке қарастыру керек.

5.5.2.3 Жерасты және цоколь қабатындағы дүкендердің санитарлық-техникалық құрылыстары қолданыстағы нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес орнатылуы тиіс.

5.5.2.4 Жеке тұрған дүкендер мен сауда орталықтарының жекелеген жылу орындары (қалалық су таратқыш желіге қысым жетпеген жағдайда) шаруашылық және өртке қарсы сорғылар орнатуды қарастыру керек.

5.5.2.5 Азық-түлік дүкендеріндегі тоңазытқыш агрегаттар үшін ауамен салқындатуды қарастыру керек. Оны орнату мүмкіндігі болмаған жағдайда, сумен жабдықтаудың айналмалы жүйесін қарастыру керек. Айналмалы сумен жабдықтау кезінде жүйеге қажетті су шығынын құрылыс аумағында суды тұтынуды бақылайтын сәйкес қызметтермен келісімдеу керек.

5.5.2.6 Дүкен қызметкерлері мен келушілерге арналған тамақ кәсіпорындарының қосалқы бөлмелерін, тағам кәсіпорындарына қойылатын тамақтану кәсіпорындарына қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттар талаптарына сәйкес жабдықтау керек.

5.5.2.7 Кәсіпорындардағы ішкі өртке қарсы су құбырлары Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 24 қыркүйекте бекітілген №1011 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі туралы ереженің 17-тармағының 12) тармақшасына сәйкес әзірленген және бекітілген ғимараттарды ішкі су құбырлары және кәріз жүйесі жөніндегі мемлекеттік нормативтің талаптарына сай көздеу қажет *(Өзгерт.ред. – ҚТҮКШК 07.08.2018 ж. №175-НҚ бұйрық)*.

ҚР ҚН 3.02-22-2011*

5.5.3 Жылыту, желдету және салқындату бойынша талаптар

5.5.3.1 Дүкендердегі жылыту, желдету, ауа баптау мен түтінге қарсы апаттық желдетуді ҚР ҚН 4.02-01, қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттардың және осы бөлімнің талаптарына сәйкес жобалау керек.

5.5.3.2 Дүкенде жылу беру шығынын тіркеуді қарастыру керек.

5.5.3.3 Тұрғын үйге кіріктірілме және кіріктірілме-жапсарлас дүкеннің жылу жүйесін ғимараттың тұрғын бөлігіндегі жылу жүйесімен біріктіруге рұқсат берілмейді.

5.5.3.4 Ғимаратта немесе сауда орталығында бірнеше дүкен орналасқан кезде олардың әрбіреуіне сумен жылыту және желдетудің жекелеген тармақтарын, сонымен қатар жылу берілу шығыны дербес тіркелетіндей жобалау керек.

5.5.3.5 Қоймаларда жеке каналдары бар табиғи желдету жүйесін қарастыру керек.

5.5.4 Электр қондырғылар мен әлсіз тоқты құрылғылар

5.5.4.1 Ішкі электр жүйелерін ҚР ҚН 4.04-04, ҚР ҚН 2.02-02 және басқа да электр техникалық құрылғылар бойынша қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттар талаптарын сақтай отырып жобалау керек.

5.5.4.2 Электр желілерінің сызбалары дүкендер электр қабылдағыштарының электрмен сенімділігін қамтамасыз етілуіне қойылатын талаптар негізінде жобалануы тиіс.

5.5.4.3 Дүкендердің электр желілеріне арналған жүктеме есебі қолданыстағы нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес орындау керек.

5.5.4.4 Электрлік қалқандарды бөлмелердің дымқыл процесті (пәтерлердің ас бөлмелерінен басқасы) жайлар үстіне тікелей орналастыруға жол берілмейді.

5.5.4.5 Өртке қарсы құрылғылар мен күзет дабылдамасы электрмен жабдықталуының сенімділік санатынан тыс электр қабылдағыштарды енгізудің әр түрлерінен іске қосылуын.

5.5.4.6 Электр қуаты күштеу таратқыш қалқандарға, пункттер мен электрлік жарық желісінің топтық қалқаншаларына магистральді сызба бойынша таратылады.

5.5.4.7 Өртүрлі табиғи жарықтандыру аймақтары бар жайлар үшін жұмыс жарығы бөлмелердегі табиғи жарықтың өзгеруіне байланысты шырақтарды топпен немесе қатарынан қосып, сөндіру қолмен немесе автоматты түрде басқарылады.

5.5.4.8 Тауарларды сатуға дайындау үшін қоймалардағы жарықты басқару орталықтандырылған қашықтықтан сөндіру мүмкіндігімен әр бөлмеге жергілікті жобалануы керек.

5.6 Халықтың мүмкіндігі шектеулі топтарының мекемелерге қолжетімділігін қамтамасыз ету және пайдалану кезіндегі қауіпсіздік

5.6.1 Бөлшек сауда мекемелерін жобалаған және реконструкциялаған кезде ҚР ҚН 3.06-01 сәйкес мүгедектер барлық жайларға мүмкіндікпен қамтамасыз етілуі тиіс.

5.6.2 Дүкендердің сауда залдарында қабаттың биіктігінен төмен деңгей айырмасы болған жағдайда және пандустар орнату мүмкіндігі болмағанда, баспалдақ маршының бойымен тігінен немесе еңіспен кедергісіз жүру мақсатымен мүгедектерге (сондай-ақ арбамен жүретін) арналған арнайы көтергіштер қарастырылады.

5.6.3 Мүгедектердің баспалдақтармен немесе пандустар (сонымен қатар, сыртқы) арқылы қозғалысын қамтамасыз етуге арналған құрылғылар мен іс-шараларды ҚР ҚН 3.06-01 сәйкес қарастыру керек.

5.6.4 Сауда ғимараттарын, жайлар тобын немесе жекелеген бөлмелерді, сонымен қатар тікелей мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі сатып алушыларға арналған аймақтарды жоспарлау және жабдықтау Қазақстан Республикасының құрылыс нормаларының талаптарына сәйкес болу керек.

5.6.5 Токқа қосылған құралдың ыстық және электрлік бөліктері адамдар мен ғимарат элементтерінен оқшау болуы тиіс.

5.6.6 Ғимарат құрылысы кезінде кез-келген кеңістіктегі атмосфераға немесе материал қорғаусыз қалатын жерлерге құрылыс материалдарынан бөлініп шығатын газ, сұйықтық, радиация немесе қатты бөлшектер мөлшерінің материал бетіндегі зиянды концентрациясының артуына рұқсат берілмейді.

5.6.7 Сауда объектілерінің адамдар үнемі шығатын шатырларында қауіп-қатер ескерілген қоршаулар мен тосқауылдар орнатылуы керек.

5.6.8 Құлаған адамдарды ұстап қалу үшін, тосқауылдардың ашық жерлері келушілердің болжамды жас мөлшерін ескере отырып, тиісті көлемде және кескінде болуы керек.

5.6.9 Көзбен көрінетін белгілерді (эвакуациялық, танитын, бағдарлайтын) орнату кезінде осы белгілердің нақты көрінуі мен танылуын қамтамасыз ету керек.

Электр қуаты өшкен жағдайда, шығатын есікті, қауіпсіз жерлерді, эвакуация жолдарын көрсететін белгілер көрінетін болуы керек.

5.6.10 Қызметкерлер мен келушілерге өрт туралы хабарлау жарық және дыбыс сигналы арқылы таратылуын қарастыру керек.

5.7 Қоршаған ортаны қорғау

5.7.1 Бөлшек сауда мекемелерін жобалаған кезде экожүйе мен табиғи ландшафтарға ықпал ететін жағымсыз әсерлерді азайту үшін электромагнитті және электрлі өрістердің, шу мен дірілдің теріс әсерін жойып, оның алдын алу бойынша іс-шаралар қабылдау керек.

5.7.2 Сауда объектілерін жобалаған кезде зиянды қалдықтарды зарарсыздандыру мен кәдеге жарату, қоршаған ортаны ластаудың алдын-алатын тиімді шаралары, табиғи ресурстарды ұдайы толықтыру және тиімді пайдалану қарастырылуы тиіс.

5.7.3 Бөлшек сауда мекемелерінің ғимараттары мен құрылыстарын жобалау, салу, реконструкциялау кезінде табиғи ортаны қорғау, қалпын келтіру, экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі шаралар қарастырылуы тиіс.

6 ТАБИҒИ РЕСУРСТАРДЫҢ ЭНЕРГИЯ ТИІМДІЛІГІ МЕН ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ

6.1 Ғимараттың энергия тиімділігі бойынша талаптар

6.1.1 Бөлшек сауда кәсіпорындарын энергияны үнемдеу және жылуды сақтау тұрғысынан жобалау талаптары энергия ресурстарын тиімді пайдалануға және үнемдеуге бағытталған нормативтік құжаттар талаптарына сәйкес орындалуы тиіс.

6.1.2 Қазақстан Республикасының аумағындағы қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттарға сәйкес объектілердің энергия тиімділігін арттыру бойынша шаралар кешенін қарастыру қажет.

6.1.3 Жылу тиімді пайдаланылу үшін ғимаратты қоршап тұратын конструкциялар энергия үнемдегіш материалдарды пайдалана отырып жасалуы керек.

6.1.4 Энергия тиімділікті қамтамасыз ету үшін инженерлік жүйелерде энергия үнемдегіш іс-шараларды қолдану (мысалы, ауа тарту жылуын пайдалану) керек.

6.1.5 Дүкендерде суық және ыстық су есептегіштерін орнатуды қарастыру керек.

Сауда орталықтарына қосымша есептегіштерді әрбір дүкенде орнату керек.

6.1.6 Ғимараттың энергетикалық тиімділігін жетілдіру кезінде климаттық және жергілікті жағдайлар, сонымен қатар бөлме ішіндегі жағдай назарға алынып, экономикалық тиімділік есепке алынуы тиіс. Бұл шаралар ғимараттың басқа техникалық талаптарына, сондай-ақ олардың жалпыға қолжетімді болуына, қауіпсіздігі мен мақсатты пайдаланылуына әсер етпеуі тиіс.

6.1.7 Көлеңкелеу сияқты мөлшерден артық жылуға жол бермейтін іс-шараларды сақтау, ғимараттар құрылысы кезінде, ең алдымен, ғимарат ішіндегі ахуал мен ғимарат маңайындағы микроклиматты жақсартатын жылу қуаттылығын негіздеу қажет.

6.1.8 Экология, қауіпсіздік және энергетика тұрғысынан жылыту және ауа баптау жүйелерінің оңтайлы жұмысын қамтамасыз ету керек.

6.2 Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану

6.2.1 Бөлшек сауда мекемелерін жобалаған кезде табиғи ресурстарды тиімді пайдалану үшін табиғат пайдалану саласындағы Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік-техникалық құжаттарының талаптарын орындауды қамтамасыз ету керек.

6.2.2 Бөлшек сауда мекемелері оларды пайдалану барысында табиғи ресурстарды тиімсіз пайдалану шығыны болмайтындай жобалануы және салынуы тиіс.

6.2.3 Жобалаған кезде су ресурстарын тиімді пайдалану жөніндегі шараларды ескеру қажет.

6.2.4 Жобалаған кезде зиянды қалдықтармен ластануды ескертудің және жоюдың сенімді және тиімді шаралары қарастырылуы тиіс.

6.2.5 Бөлшек сауда мекемелерінің аумағын жобалаған және ұйымдастырған кезде қоршаған орта мен климатқа кез-келген кері әсерді мейлінше төмендету, ландшафты және энергия мен ресурстарды тиімді пайдалану арқылы биологиялық сан алуандықты дұрыс пайдалануды қамтамасыз ету қажет.

БЕЛГІ ҮШІН

ӘОЖ 725.21(083)

МСЖ 93.040.10

Түйінді сөздер: жалпы талаптар, жоспарлау, тұрмыстық жайлар, көлемдік-жоспарлық шешімдер, бас жоспар, санитарлық-гигиеналық талаптар, сауда жайлары, бөлшек сауда мекемелері, қызметтік бөлмелер, қосалқы бөлмелер, тауарларды сатуға дайындау бөлмелері, тауарларды қабылдау және сақтау бөлмелері.

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ.....	III
1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ.....	1
2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ.....	1
3 ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ.....	2
4 ЦЕЛЬ И ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ.....	3
4.1 Цель нормативных требований.....	3
4.2 Функциональные требования.....	3
5 ТРЕБОВАНИЯ К РАБОЧИМ ХАРАКТЕРИСТИКАМ.....	5
5.1 Общие положения.....	5
5.2 Обеспечение надежности и устойчивости зданий.....	6
5.3 Обеспечение безопасности зданий при пожарах и других аварийных ситуациях.....	7
5.4 Обеспечение охраны здоровья людей в процессе эксплуатации зданий и сооружений.....	9
5.4.1 Требования к участку.....	9
5.4.2 Требования к объемно-планировочным решениям.....	9
5.4.3 Входы, проходы, лестницы, лифты.....	10
5.4.4 Помещения для покупателей.....	11
5.4.5 Производственные, складские и служебно-бытовые помещения.....	11
5.4.6 Естественное и искусственное освещение.....	12
5.4.7 Требования по мусороудалению и пылеуборке.....	12
5.5 Инженерные сети и системы.....	12
5.5.1 Основные требования по инженерному обеспечению.....	12
5.5.2 Требования по водоснабжению и канализации.....	13
5.5.3 Требования по отоплению, вентиляции и кондиционированию.....	14
5.5.4 Электрооборудование и слаботочные устройства.....	14
5.6 Обеспечение доступности предприятий маломобильными группами населения и безопасности при эксплуатации.....	15
5.7 Охрана окружающей среды.....	16
6 ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ.....	16
6.1 Требования по энергоэффективности зданий.....	16
6.2 Рациональное использование природных ресурсов.....	17

ВВЕДЕНИЕ

Настоящий документ разработан в рамках реформы нормативной базы строительной сферы Республики Казахстан в соответствии с параметрическим методом нормирования, ориентированного на интеграцию строительной отрасли в региональную и мировую социально-экономическую системы.

Настоящие строительные нормы содержат:

- цель нормативных требований;
- функциональные требования;
- требования к рабочим характеристикам.

Настоящие СН РК являются одним из нормативных документов, входящих в доказательную базу технического регламента «Требования к безопасности зданий и сооружений, строительных материалов и изделий», и направлены на устранение технических барьеров в области строительства.

Настоящие строительные нормы разработаны в соответствии с требованиями нормативных документов в строительстве, действующих на территории Республики Казахстан, и предназначены для разработки проектов предприятий розничной торговли.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫС НОРМАЛАРЫ
СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ПРЕДПРИЯТИЯ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ
RETAIL ENTERPRISES

Дата введения - 2015-07-01

1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ

1.1 Строительные нормы устанавливают требования к размещению, участку, объемно-планировочным решениям, инженерному обеспечению, внутренней среде, составу и площадям помещений предприятий розничной торговли.

1.2 Настоящие строительные нормы распространяются на проектирование вновь строящихся, реконструируемых, расширяемых и модернизируемых торговых центров и зданий (или помещений), в которых располагаются предприятия розничной торговли.

1.3 Строительные нормы не распространяются на проектирование рынков, зданий предприятий оптовой торговли (в том числе крупнооптовой и мелкооптовой), магазинов по продаже автомобилей и запчастей к ним, специализированных магазинов оружия, магазинов-складов стройматериалов, магазинов производственных фирм, а также объектов мелкой розницы и передвижных магазинов временного функционирования.

2 *НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

Для применения настоящих строительных норм необходимы следующие ссылочные нормативные документы:

Технический регламент «Требования к безопасности зданий и сооружений, строительных материалов и изделий», утвержденный постановлением Правительства Республики Казахстан от 17 ноября 2010 года № 1202.

Перечень объектов Республики Казахстан, уязвимых в террористическом отношении, утвержденный постановлением Правительства Республики Казахстан от 28 августа 2013 года № 876.

Требования к системе антитеррористической защиты объектов, уязвимых в террористическом отношении, утвержденные постановлением Правительства Республики Казахстан от 3 апреля 2015 года № 191.

Технический регламент «Требования по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре», утвержденный приказом Министра внутренних дел Республики Казахстан от 29 ноября 2016 года № 1111.

Издание официальное

Санитарные правила «Санитарно-эпидемиологические требования к объектам оптовой и розничной торговли пищевой продукцией», утвержденные приказом Министра здравоохранения Республики Казахстан от 31 мая 2017 года № 358.

Технический регламент «Общие требования к пожарной безопасности», утвержденный приказом Министра внутренних дел Республики Казахстан от 23 июня 2017 года № 439.

СН РК 2.02-02-2012 Пожарная автоматика зданий и сооружений.

СН РК 2.04-01-2011 Естественное и искусственное освещение.

СН РК 3.01-01-2013 Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских населенных пунктов.

СН РК 3.06-01-2011 Доступность зданий и сооружений для маломобильных групп.

СН РК 4.01-01-2011 Внутренний водопровод и канализация зданий и сооружений.

СН РК 4.01-03-2013 Наружные сети и сооружения водоснабжения и канализации.

СН РК 4.02-01-2011 Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха.

СН РК 4.03-01-2011 Газораспределительные системы.

СН РК 4.04-04-2013 Наружное электрическое освещение городов, поселков и сельских населенных пунктов.

СН РК 5.01-02-2013 Основания зданий и сооружений.

Примечание - При пользовании настоящим государственным нормативом целесообразно проверить действие ссылочных документов по информационному каталогу «Перечень нормативных правовых и нормативно-технических актов в сфере архитектуры, градостроительства и строительства, действующих на территории Республики Казахстан», составляемому ежегодно по состоянию на текущий год и соответствующему ежемесячно издаваемому информационному бюллетеню-журналу. Если ссылочный документ заменен (изменен), то при пользовании настоящим нормативом следует руководствоваться замененным (измененным) документом. Если ссылочный документ отменен без замены, то положение, в котором дана ссылка на него, применяется в части, не затрагивающей эту ссылку.

(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 15.11.2018 г. №235-НК)

3 ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

*В настоящих строительных нормах применяются следующие термины с соответствующими определениями *(Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 15.11.2018 г. №235-НК)*:

3.1 Розничная торговля: Предпринимательская деятельность по продаже товаров потребителям для их личного использования.

3.2 Магазин: Капитальное стационарное строение или его часть, обеспеченные торговыми, подсобными, административно-бытовыми помещениями, а также помещениями для приема, хранения и подготовки товаров к продаже.

3.3 Встроенный магазин: Магазин, все помещения которого располагаются в габаритах жилого здания с выступом за его пределы не более чем на 1,5 м со стороны продольного фасада и не более чем на 6,0 м со стороны торцов (при устройстве крытых загрузочных помещений).

3.4 Пристроенный магазин: Магазин, ограждающая стена (или стены) которого является общей или смежной со стенами жилого здания.

3.5 Этаж цокольный: Этаж с отметкой пола помещений ниже планировочной отметки земли не более чем на половину высоты помещений.

3.6 Этаж подземный: Этаж с отметкой пола помещений ниже планировочной отметки земли более чем на половину высоты помещений.

3.7 Встроенно-пристроенный магазин: Магазин, помещения которого располагаются в габаритах жилого здания и в объемах, вынесенных за габариты жилого здания более чем на 1, 5 м со стороны продольного фасада и более чем на 6 м со стороны торцов (при устройстве крытых загрузочных помещений).

3.8 Специализированный магазин: Предприятие с неполным (или узким) ассортиментом или с широким ассортиментом нескольких товарных групп продовольственных или непродовольственных товаров.

3.9 Основные эвакуационные проходы: Проходы в торговом зале между торговым оборудованием или отделами (секциями), непосредственно связанные с эвакуационными выходами из зала.

3.10 Торговая площадь: Сумма площадей торговых залов, а также помещений и площадей для дополнительного обслуживания покупателей.

3.11 Торгово-развлекательный центр: Комплекс торгово-бытовых предприятий и культурно-досуговых учреждений и некоторых других видов общественного обслуживания, размещенных на одной территории или в едином объеме.

3.12 Торговый центр: Комплекс торгово-бытовых предприятий (магазинов, предприятий питания и бытовых услуг), размещенных на одной территории или в едином объеме.

4 ЦЕЛЬ И ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ТРЕБОВАНИЯ

4.1 Цель нормативных требований

Целью нормативных требований настоящих строительных норм является установление основных требований к размещению, объемно-планировочным решениям, инженерному обеспечению, внутренней среде, составу предприятий розничной торговли в целях защиты жизни, здоровья людей, имущества и охраны окружающей среды при проектировании и возведении предприятий, создающих благоприятные условия для пребывания людей, обеспечения энергетической эффективности и ресурсосбережения.

4.2 Функциональные требования

4.2.1 Предприятия розничной торговли следует проектировать с учетом предотвращения полного или частичного разрушения несущих конструкций, которые они могут испытывать во время строительства или реконструкции, а также в течение срока эксплуатации.

4.2.2 Здания предприятий розничной торговли следует проектировать и возводить с учетом обеспечения возможности предотвращения возникновения и распространения пожара, а при его возникновении - устойчивости несущих конструкций

на время эвакуации в безопасную зону людей, в том числе с ограниченными физическими возможностями передвижения.

4.2.3 Предприятия розничной торговли должны предусматривать комплексность доступа людей к различным услугам и процессам с учетом создания социальной среды, удовлетворяющей потребностям человека.

4.2.4 При проектировании зданий предприятий розничной торговли и прилегающей территории следует обеспечить сведение к минимуму возможности несчастных случаев, нанесения травм человеку и создание угроз для его жизни в результате их передвижения, в том числе детей и людей пожилого возраста, перемещения громоздких предметов и транспортных средств, пользования электроприборами и установками, лифтами или другим инженерным оборудованием, а также беспрепятственный доступ людей, включая посетителей с ограниченными возможностями передвижения, к местам в соответствии с их назначением.

4.2.5 В зданиях предприятий розничной торговли должны создаваться необходимые комфортные условия для организации трудового процесса, обеспечивающие защиту жизни и здоровья посетителей и работников в процессе эксплуатации здания с учетом благоустройства территории, архитектурно-планировочных решений, санитарно-гигиенических требований.

4.2.6 При функционировании предприятий розничной торговли должны быть созданы все условия, удовлетворяющие бытовые потребности людей во время работы, проведения профилактических мероприятий по устранению отрицательных воздействий, вызванных влиянием вредных производственных процессов.

4.2.7 Все помещения предприятий розничной торговли должны отвечать требованиям процессов, которые в нем осуществляются.

4.2.8 В предприятиях розничной торговли должны быть созданы требуемые условия для обслуживания жителей населенных мест.

4.2.9 Здания должны быть спроектированы и построены таким образом, при котором должно обеспечиваться соблюдение экологических требований по сведению к минимуму негативного воздействия на окружающую среду, в том числе по удалению и утилизации твердых бытовых и производственных отходов.

4.2.10 Здания предприятий розничной торговли по техническим, технологическим и экологическим параметрам следует проектировать и возводить с обеспечением комплексного использования природных ресурсов, возможности повторного использования строительных конструкций и их частей, материалов с использованием экологически совместимых и вторичных материалов.

*4.2.11 На этапе проектирования предприятий розничной торговли необходимо определить относимость объекта к перечню объектов Республики Казахстан, уязвимых в террористическом отношении и принять меры для выстраивания соответствующей системы антитеррористической защиты объекта согласно Требованиям к системе антитеррористической защиты объектов, уязвимых в террористическом отношении, утвержденным постановлением Правительства Республики Казахстан от 3 апреля 2015 года № 191 (*Дополнен – Приказ КДСиЖКХ от 15.11.2018 г. №235-НК*).

5 ТРЕБОВАНИЯ К РАБОЧИМ ХАРАКТЕРИСТИКАМ

5.1 Общие положения

5.1.1 Проектирование предприятий розничной торговли следует осуществлять в соответствии с требованиями технического регламента «Требования к безопасности зданий и сооружений, строительных материалов и изделий», санитарными правилами «Санитарно-эпидемиологические требования к объектам оптовой и розничной торговли пищевой продукцией» и другими нормативно-техническими документами, устанавливающими требования к проектированию, строительству и эксплуатации предприятий розничной торговли.

5.1.2 Проектирование предприятий торговли должно осуществляться с учетом охраны окружающей среды и рационального использования природных ресурсов, обоснованного размещения объектов торговли, торговых центров городских и сельских поселений, формирования объемно-планировочной структуры, отвечающей функционально-технологическим требованиям покупателей и персонала, применения высокопроизводительного технологического и экономичного инженерного оборудования, отвечающего санитарно-гигиеническим и экологическим требованиям, внедрения рациональных конструктивных систем. При этом следует применять экономичные, эргономичные строительные и отделочные материалы, обеспечивающие возможность создания выразительных архитектурных форм зданий и их интерьеров.

5.1.3 Проектирование зданий и помещений объектов торговли, вертикальных и горизонтальных коммуникаций, внутреннего оборудования, санитарных узлов, а также производственных помещений с учётом требований для маломобильных групп посетителей производится в соответствии с СН РК 3.06-01.

5.1.4 При проектировании объектов торговли для строительства в сейсмических районах необходимо учитывать специальные требования, содержащиеся в соответствующих нормативных документах.

5.1.5 Выбор конструктивных решений, материалов и оборудования зданий и сооружений объектов торговли производится с соблюдением требований действующих на территории Республики Казахстан нормативных документов.

5.1.6 При проектировании проездов, тротуаров, пешеходных дорожек и площадок на участке должны соблюдаться требования градостроительных норм.

5.1.7 Предприятия розничной торговли (магазины) следует проектировать как элементы системы торгово-бытового обслуживания и размещать в отдельно стоящих зданиях, общественных зданиях или в центрах, многофункциональных комплексах. По форме строительства они могут быть самостоятельными зданиями, встроенными (встроенно-пристроенными) в жилые здания или здания иного назначения, или пристроенными к этим зданиям.

5.1.8 Максимально допустимую величину специализации магазинов, размещаемых встроенными в жилые здания, встроенно-пристроенными или пристроенными к ним следует определять с учетом действующих нормативных документов.

5.2 Обеспечение надежности и устойчивости зданий

5.2.1 При соответствующем обосновании допускается применять конструктивные решения, изделия и материалы, не предусмотренные настоящим разделом.

5.2.2 При проектировании конструкций зданий объектов торговли необходимо выполнять требования действующих нормативных документов на конструкции соответствующего вида.

5.2.3 При соответствующем обосновании допускается применять конструктивные решения, изделия и материалы, не предусмотренные настоящим разделом.

5.2.4 Проектирование встроенно-пристроенных объектов торговли необходимо осуществлять на основе комбинированной системы конструкций в зависимости от конструкций жилого или общественного здания и принятой высоты этажа.

Облегченные металлические конструкции могут применяться только в целях ускоренного строительства.

5.2.5 В качестве элементов сборных конструкций необходимо проектировать предварительно напряженные конструкции из высокопрочных бетонов и арматуры. Конструкции из легкого и ячеистого бетонов допускается предусматривать, если их применение не ограничивается требованиями других нормативных документов.

5.2.6 При расчете конструкций величину нагрузок и воздействий и их комбинаций, коэффициенты надежности следует принимать согласно действующим нормативным документам.

5.2.7 Кирпич, камни и растворы для каменных и армокаменных конструкций, а также бетоны для изготовления камней и крупных блоков должны удовлетворять требованиям соответствующих нормативных документов.

5.2.8 При проектировании стальных конструкций следует соблюдать требования по защите строительных конструкций от коррозии и противопожарные нормы проектирования зданий и сооружений.

Увеличение толщины проката и стенок труб с целью повышения предела огнестойкости конструкций не допускается.

5.2.9 При проектировании конструкций, не замоноличенных в бетоне, кирпичной кладке и т.п., следует обеспечить их доступность для наблюдения, очистки, окраски. Такие конструкции не должны задерживать влагу и затруднять проветривание. Замкнутые профили должны быть герметизированы.

5.2.10 Стальные конструкции и их расчет должны удовлетворять требованиям действующих нормативных документов.

5.2.11 Деревянные конструкции должны быть защищены от коррозии и возгорания в соответствии с требованиями действующих строительных норм.

5.2.12 Долговечность деревянных конструкций обеспечивается конструктивными мерами и защитной обработкой, предусматривающей их предохранение от увлажнения, биоповреждения и возгорания.

5.2.13 Расчет асбестоцементных конструкций производится в соответствии с требованиями действующих нормативно-технических документов.

5.2.14 При проектировании асбестоцементных конструкций, эксплуатируемых в условиях агрессивных сред, следует предусматривать защиту их и элементов крепления от коррозии в соответствии с требованиями действующих нормативно-технических документов по защите строительных конструкций от коррозии.

5.3 Обеспечение безопасности зданий при пожарах и других аварийных ситуациях

5.3.1 В проектируемых и строящихся предприятиях розничной торговли пожарная безопасность и объемно-планировочное решение здания должны быть обеспечены в соответствии с требованиями технических регламентов «Общие требования к пожарной безопасности», «Требование по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализацией, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре» и других нормативных документов, действующих на территории Республики Казахстан, по пожарной безопасности.

5.3.2 Кладовые горючих товаров и товаров в горючей упаковке следует размещать у наружных стен.

5.3.3 При размещении магазинов в зданиях иного назначения (общественно-торговые центры и другие многофункциональные комплексы) допускается предусматривать входы с самозакрывающимися дверями в торговый зал из общего вестибюля при условии обеспечения самостоятельных эвакуационных выходов из торгового зала без учета выходов через общий вестибюль.

5.3.4 Из торгового зала магазина должны быть предусмотрены эвакуационные выходы непосредственно наружу или на лестничную клетку. Эвакуационные выходы следует располагать рассредоточенно. Устройство эвакуационных выходов через разгрузочные помещения не допускается.

5.3.5 В торговых залах и на путях эвакуации следует устанавливать информационные знаки, указывающие направление эвакуации людей в экстремальных ситуациях.

5.3.6 В расчете путей эвакуации эскалаторы не учитываются.

5.3.7 Площадь проходов между турникетами, кабинами контролеров-кассиров и проходов с наружной стороны от торгового зала вдоль расчетного узла в площадь основных эвакуационных проходов не включается.

Ширину марша лестницы (или пандуса) следует принимать не менее ширины эвакуационного выхода на лестницу (или пандус).

5.3.8 Агрегаты и приборы, смещение которых может привести к пожару или взрыву, в зданиях, возводимых в сейсмических районах, должны быть надежно закреплены.

5.3.9 Дымоудаление из кладовых следует предусматривать в соответствии с действующими нормативными документами, а при размещении таких кладовых в подземном этаже - через люки или окна.

5.3.10 Кладовые слабогорючих товаров следует отделять противопожарными перегородками от торгового зала (за исключением кладовых слабогорючих товаров без

упаковки, размещаемых на площади, предназначенной для последующего увеличения торгового зала).

*5.3.11 Проектирование автоматической пожарной сигнализации, системы оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре и автоматического пожаротушения следует выполнять в соответствии с требованиями государственного норматива по пожарной автоматике зданий и сооружений, разрабатываемого и утверждаемого в соответствии с подпунктом 12) пункта 17 Положения о Министерстве национальной экономики Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 24 сентября 2014 года № 1011 и технического регламента «Требования по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре» (*Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 07.08.2018 г. №175-НК*).

*5.3.12 Выходы из лифтов в подземном и цокольном этажах должны быть предусмотрены через тамбур-шлюзы с устройством подпора воздуха при пожаре.

Тамбур-шлюзы следует ограждать противопожарными перегородками, а их двери следует предусматривать противопожарными с уплотнениями в притворах (*Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 07.08.2018 г. №175-НК*).

5.3.13 При необходимости остановок пассажирских лифтов в подземных или цокольном этажах двери шахт лифтов должны выходить в тамбур-шлюзы (с габаритами, не менее нормируемых для площадок перед пассажирскими лифтами), огражденные противопожарными перегородками. Двери тамбур-шлюзов следует предусматривать противопожарными с уплотнениями в притворах.

5.3.14 В торговых залах без естественного освещения следует предусматривать дымоудаление.

*5.3.15 Магазины, встроенно-пристроенные или встроенные в жилые здания, следует отделять от жилой части глухими противопожарными преградами (*Дополнен – Приказ КДСиЖКХ от 07.08.2018 г. №175-НК*).

*5.3.16 Магазины по продаже легковоспламеняющихся и горючих жидкостей (масел, красок, растворителей и т.п.) необходимо размещать в отдельно стоящих зданиях. При этом кладовые легковоспламеняющихся и горючих жидкостей располагать у наружных стен с оконными проемами и отделять их противопожарными преградами, предусматривая вход в эти кладовые через тамбур-шлюз (*Дополнен – Приказ КДСиЖКХ от 07.08.2018 г. №175-НК*).

*5.3.17 Двери электрощитовых, вентиляционных камер, кладовых для хранения горючих материалов и других пожароопасных помещений должны быть противопожарными (*Дополнен – Приказ КДСиЖКХ от 07.08.2018 г. №175-НК*).

5.4 Обеспечение охраны здоровья людей в процессе эксплуатации зданий и сооружений

5.4.1 Требования к участку

5.4.1.1 Выбор земельного участка под строительство, реконструкцию осуществляется по согласованию с государственным территориальным органом в сфере санитарно-эпидемиологического благополучия населения.

5.4.1.2 Размещение зданий торговли на отведенном для строительства участке должно соответствовать нормативным документам по градостроительству и строительству, а также архитектурно-планировочному разрешению на строительство.

5.4.1.3 Размеры земельных участков предприятий торговли, а также нормы расчёта учреждений и предприятий обслуживания принимаются в соответствии с СН РК 3.01-01. Участки должны размещаться в пределах красных линий, установленных в проектах планировки, разработанных на основании генеральных планов и правил землепользования и застройки поселений.

5.4.1.4 На подходах к торговым центрам, магазинам следует предусматривать устройства и мероприятия, обеспечивающие возможность передвижения инвалидов и маломобильных групп населения согласно требованиям СН РК 3.06-01 и соответствующих нормативных документов, действующих на территории Республики Казахстан.

5.4.1.5 На земельном участке магазина, торгового центра или в их структуре, в том числе на подземных уровнях, следует размещать автостоянку.

5.4.2 Требования к объемно-планировочным решениям

5.4.2.1 Функционально-планировочные, объемно-пространственные, конструктивные решения, строительные материалы, техническое обеспечение и технологическое оборудование должны соответствовать требованиям действующих нормативно-технических документов (по санитарно-гигиенической, технологической, пожарной, экологической, электрической безопасности), действующих на территории Республики Казахстан.

5.4.2.2 Состав помещений, площади, технологическое оборудование объектов торговли определяются с учетом рекомендуемых расчетных показателей, посетителей, функциональной структуры объекта.

5.4.2.3 В функционально-планировочной структуре объекта торговли выделяют категории помещений:

- а) помещения для посетителей (вестибюли, торговые залы, холлы);
- б) производственные, складские, административно-бытовые и технические помещения, коммуникации (коридоры, лестницы).

5.4.2.4 Все функциональные группы помещений объекта должны иметь удобную функционально-технологическую взаимосвязь посредством производственных коридоров, исключая пересечение путей движения людей и грузовых потоков.

5.4.2.5 Колонны, стены и перегородки, расположенные на путях движения транспортных средств, должны быть защищены от механических повреждений.

5.4.2.6 В магазинах встроенно-пристроенных, пристроенных или встроенных в жилое здание или в здание иного назначения следует обеспечить изоляцию движения покупателей и машин, доставляющих товары, от потоков движения проживающих в этом жилом здании с учетом требований действующих нормативных документов, а также работающих и посетителей в зданиях иного назначения (в соответствии с требованиями к их функционированию).

5.4.2.7 Этажность магазинов (в том числе количество надземных и подземных этажей) определяется градостроительными, технологическими и противопожарными требованиями.

5.4.2.8 При выборе объемно-планировочных решений зданий (встроенно-пристроенных) в жилые здания или отдельно стоящих) следует учитывать природно-климатическую специфику Казахстана, в том числе наличие перегрева зданий (помещений), повышенных скоростей ветра, а также высокой запыленности воздуха и пыльных бурь на ряде территорий.

Для защиты от перегрева следует предусматривать солнцезащиту на фасадах зданий, а также, при необходимости, применять технические средства для создания комфортного микроклимата в помещениях.

5.4.2.9 В производственных помещениях и в залах с самообслуживанием неприемлемо наличие перепадов уровней полов.

5.4.3 Входы, проходы, лестницы, лифты

5.4.3.1 При устройстве в торговых и торгово-развлекательных центрах площадей для посетителей следует их проектировать с наличием проходов, галерей, площадок для соединения магазинов в комплексе, мест для отдыха и гуляния.

5.4.3.2 Грузоподъемность грузовых лифтов и габариты кабин устанавливаются с учетом классификационных групп торговых центров, на каждом этаже следует предусматривать площадки для разгрузки перед входами в грузовые лифты

В состав минимальной нормируемой площади группы помещений для приема, хранения и подготовки товаров к продаже не входят разгрузочные зоны.

5.4.3.3 Число и грузоподъемность пассажирских лифтов следует определять с учетом расчета пассажиропотоков.

5.4.3.4 Не допускается располагать под жилыми помещениями машинные отделения лифтов и грузоподъемники магазинов.

5.4.3.5 Лестничные клетки следует проектировать с естественным освещением через проемы в наружных стенах. Марши и площадки лестниц (пандусов) должны иметь ограждения с поручнями.

5.4.4 Помещения для покупателей

5.4.4.1 При проектировании торговых залов магазинов самообслуживания следует предусматривать возможность размещения централизованных (поэтажных или на здание в целом) расчетных узлов, прилавков и камер для хранения личных вещей покупателей.

5.4.4.2 Площади сок-баров, отделов кулинарии и других предприятий питания, предусмотренных в составе магазинов, следует принимать с учетом требований действующих нормативно-технических документов к общественным зданиям и сооружениям.

5.4.4.3 При отдельно стоящем продовольственном магазине допускается предусматривать кулинарный цех по изготовлению пищевой продукции с реализацией ее в соответствующем отделе (или отделах) магазина, а также в предприятии быстрой организации питания.

При расположении витрин с экспозиционными площадками со стороны улицы следует предусматривать защиту охлаждаемых поверхностей витрин от запотевания, а при необходимости - устройства для защиты от прямых солнечных лучей.

5.4.4.4 В торгово-развлекательных комплексах и торговых центрах следует предусматривать помещение «матери и ребенка».

5.4.5 Производственные, складские и служебно-бытовые помещения

5.4.5.1 Вход в низкотемпературную камеру (или блок камер) следует предусматривать через отдельный шлюз.

5.4.5.2 Охлаждаемые камеры не допускается размещать рядом с котельными, бойлерными, душевыми и другими помещениями с повышенной температурой и влажностью, а также над или под этими помещениями.

5.4.5.3 В машинных отделениях охлаждаемых камер необходимо предусматривать централизованную систему охлаждения прилавков в торговом зале. Машинное отделение охлаждаемых камер не допускается размещать под жилыми помещениями.

5.4.5.4 Для магазинов, встроенно-пристроенных или встроенных в жилые здания размещение разгрузочных помещений следует предусматривать в соответствии с действующими нормативными документами.

5.4.5.5 Открытые разгрузочные площадки следует размещать в изолированных хозяйственных дворах магазинов. При невозможности организации таких дворов открытые разгрузочные площадки следует ориентировать в сторону общественных зданий, общественных зон микрорайонов или на глухие торцы жилых зданий.

5.4.5.6 В магазинах, в которых разгрузка товаров производится под навесом, необходимо предусматривать помещения приемочных.

5.4.5.7 На путях проезда автомобилей и других транспортных средств колонны, стены и откосы проемов в стенах должны быть защищены от механических повреждений ударостойкими материалами.

5.4.5.8 Помещения для хранения и подготовки товаров к продаже не допускается размещать под туалетами, душевыми и трапами для выпуска воды в канализацию.

5.4.6 Естественное и искусственное освещение

5.4.6.1 В помещениях магазинов, в том числе в торговых залах, а также в подсобных и служебно-бытовых помещениях предусматривается естественное освещение или только искусственное, или совмещенное освещение согласно СН РК 2.04-01.

5.4.6.2 В торговых залах магазинов с искусственным освещением предусматривается применение отделочных материалов с высокими коэффициентами отражения, высокоэффективных разрядных ламп и систем автоматического управления.

5.4.6.3 Помещения гладильных и мастерских по подготовке товаров к продаже обеспечивают естественным освещением.

5.4.6.4 В торговых залах и служебно-бытовых помещениях магазинов предусматривают профилактическое облучение с применением искусственных источников ультрафиолетового излучения.

5.4.7 Требования по мусороудалению и пылеуборке

5.4.7.1 Мусоросборную камеру во встроенных (встроенно-пристроенных) магазинах не допускается располагать под жилыми комнатами или смежно с ними, а также под помещениями иного назначения с постоянным пребыванием людей и продуктов питания.

5.4.7.2 В мусоросборной камере необходимо предусматривать установку спринклерного оросителя.

5.4.7.3 Для контейнеров с мусором следует предусматривать на территории магазина хозяйственную площадку с твердым покрытием, располагаемую в пределах хозяйственного двора или в габаритах здания.

5.4.7.4 Помещение для хранения отходов на территории предприятия торговли следует конструировать из бетона или других влагостойких материалов.

5.4.7.5 Устройство централизованной или комбинированной систем пылеуборки при проектировании торговых центров и магазинов следует предусматривать в каждом конкретном случае, исходя из общей площади.

5.5 Инженерные сети и системы

5.5.1 Основные требования по инженерному обеспечению

5.5.1.1 На территории объектов торговли следует предусматривать подземное размещение инженерных сетей.

5.5.1.2 Расстояния между другими сооружениями и инженерными сетями с целью размещения подземных инженерных сетей следует принимать по СН РК 3.01-01.

5.5.1.3 В соответствии с СН РК 3.01-01 и требований к общественным зданиям и сооружениям инженерные сети объектов питания следует размещать в пределах поперечных профилей улиц и дорог; под тротуарами или разделительными полосами - инженерные сети в коллекторах, каналах или тоннелях; в разделительных полосах - тепловые сети, водопровод, газопровод, хозяйственную и дождевую канализацию.

5.5.1.4 Подземные сети необходимо проектировать вне проезжей части дорог в местах, свободных от застройки.

5.5.1.5 При пересечении подземных инженерных сетей с подземными пешеходными переходами следует предусматривать прокладку трубопроводов под тоннелями, а кабелей силовых и связи – над тоннелями.

Прокладка газопроводов под тоннелями не допускается.

5.5.1.6 Совместная прокладка газо- и трубопроводов, транспортирующих легковоспламеняющиеся и горючие жидкости, с кабельными линиями не допускается.

5.5.1.7 Размещение газопроводов из неметаллических труб следует предусматривать согласно СН РК 4.03-01.

5.5.1.8 Размещение силовых кабельных линий следует предусматривать в соответствии с требованиями соответствующих регламентирующих документов.

5.5.1.9 При параллельной прокладке нескольких линий водопровода расстояние между ними следует принимать в зависимости от технических и инженерно-геологических условий в соответствии с СН РК 4.01-03 и СН РК 4.01-01.

5.5.1.10 В сложных грунтовых условиях необходимо предусматривать прокладку водонесущих инженерных сетей в проходных тоннелях. Особые характеристики грунта следует определять в соответствии с СН РК 5.01-02 и требований действующих нормативно-технических документов по строительной климатологии.

5.5.1.11 При отсутствии централизованной системы канализации по согласованию с местными органами санитарно-эпидемиологической службы следует предусматривать сливные станции.

*5.5.1.12 Системы антитеррористической защиты при проектировании предприятий розничной торговли следует предусматривать в соответствии с требованиями, установленными в постановлении Правительства Республики Казахстан от 3 апреля 2015 года № 191 (*Дополнен – Приказ КДСЖКХ от 15.11.2018 г. №235-НК*).

5.5.2 Требования по водоснабжению и канализации

5.5.2.1 В магазинах следует предусматривать хозяйственно-питьевой водопровод холодной и горячей воды, бытовую канализацию, водостоки, внутренний, противопожарный водопровод, проектируемые в соответствии с действующими нормативными документами и требованиями настоящего раздела.

5.5.2.2 Системы канализации магазинов, встроенно-пристроенных, пристроенных или встроенных в жилые здания или здания иного назначения, следует предусматривать отдельными от систем канализации этих зданий.

5.5.2.3 Установка санитарно-технических приборов в подземных и цокольных этажах магазинов должна выполняться в соответствии с требованиями действующих нормативных документов.

5.5.2.4 В индивидуальных тепловых пунктах отдельно стоящих магазинов и торговых центров (при недостатке напоров в городской водопроводной сети) следует предусматривать установку хозяйственных и противопожарных насосов.

5.5.2.5 Для холодильных агрегатов в продовольственных магазинах следует предусматривать воздушное охлаждение. При невозможности его устройства необходимо предусматривать систему оборотного водоснабжения. Расходы воды оборотного водоснабжения на подпитку системы следует согласовывать с соответствующими службами, контролирующими водопотребление на территории строительства.

5.5.2.6 Подсобные помещения предприятий питания для персонала магазинов и для посетителей следует оборудовать в соответствии с требованиями действующих нормативно-технических документов к предприятиям питания.

*5.5.2.7 Внутренний противопожарный водопровод в предприятиях должен предусматриваться в соответствии с требованиями государственного норматива по внутреннему водопроводу и канализации зданий, разрабатываемого и утверждаемого в соответствии с подпунктом 12) пункта 17 Положения о Министерстве национальной экономики Республики Казахстан, утвержденного постановлением Правительства Республики Казахстан от 24 сентября 2014 года № 1011 (*Изм.ред. – Приказ КДСиЖКХ от 07.08.2018 г. №175-НК*).

5.5.3 Требования по отоплению, вентиляции и кондиционированию

5.5.3.1 Отопление, вентиляцию, кондиционирование воздуха и аварийную противодымную вентиляцию магазинов следует проектировать в соответствии с СН РК 4.02-01, действующими нормативно-техническими документами и требованиями настоящего раздела.

5.5.3.2 В магазине следует предусматривать учет расхода теплоносителя.

5.5.3.3 Систему отопления магазина, встроенного или встроенно-пристроенного в жилое здание, не допускается объединять с системой отопления жилой части здания.

5.5.3.4 При размещении в здании или в торговом центре нескольких магазинов для каждого из них следует проектировать отдельные ветви систем водяного отопления и вентиляции, а также предусматривать автономный учет расхода теплоносителей.

5.5.3.5 В помещениях кладовых следует предусматривать естественную систему вентиляции с самостоятельными каналами.

5.5.4 Электрооборудование и слаботочные устройства

5.5.4.1 Внутренние электрические системы следует проектировать с соблюдением требований СН РК 4.04-04, СН РК 2.02-02 и других действующих нормативно-технических документов по электротехническим устройствам.

5.5.4.2 Схемы электрических сетей должны проектироваться, исходя из требований, предъявляемых к надежности электроснабжения электроприемников магазинов.

5.5.4.3 Расчет нагрузок для электросетей магазинов следует выполнять в соответствии с требованиями действующих нормативных документов.

5.5.4.4 Электрощитовые не допускается располагать непосредственно под помещениями с мокрыми процессами.

5.5.4.5 Питание электроприемников противопожарных устройств и охранной сигнализации независимо от категории надежности электроснабжения необходимо предусматривать от разных вводов.

5.5.4.6 Распределение электроэнергии к силовым распределительным щитам, пунктам и групповым щиткам сети электрического освещения следует осуществлять по магистральной схеме.

5.5.4.7 Для помещений с зонами различной естественной освещенности управление рабочим освещением должно обеспечиваться ручным или автоматическим включением и отключением светильников группами или рядами по мере изменения естественной освещенности помещений.

5.5.4.8 Управление освещением складских помещений для подготовки товаров к продаже следует проектировать местным для каждого помещения с возможностью централизованного дистанционного отключения.

5.6 Обеспечение доступности предприятий маломобильными группами населения и безопасности при эксплуатации

5.6.1 При проектировании и реконструкции предприятий розничной торговли должна быть обеспечена доступность для инвалидов всех помещений в соответствии с требованиями СН РК 3.06-01.

5.6.2 Предусматриваются специальные подъемники для инвалидов (в том числе колясочников) с целью беспрепятственного перемещения вертикально или наклонно вдоль лестничного марша при наличии перепадов уровней торговых залов магазинов менее высоты этажа и невозможности устройства пандусов.

5.6.3 Устройства и мероприятия для обеспечения перемещения инвалидов по лестницам или пандусам (в том числе наружным) следует предусматривать согласно СН РК 3.06-01.

5.6.4 Планировка и оборудование зданий торговли, групп помещений или отдельных помещений, а также участков, предназначенных для непосредственного обслуживания инвалидов и других маломобильных групп покупателей, должны соответствовать требованиям строительных норм Республики Казахстан.

5.6.5 Горячие и электрические части оборудования под током должны быть изолированы от контакта с людьми и элементами здания.

5.6.6 При строительстве здания не допускается превышение вредной концентрации на поверхности материала количества газа, жидкости, радиации или твердых частиц, выделяемых строительными материалами, там, где материал остается незащищенным или в атмосфере в любом пространстве.

5.6.7 На крышах объектов торговли, имеющих постоянный доступ, должны быть установлены ограждения и барьеры с учетом опасности.

5.6.8 Для удержания людей от падения открытые места барьеров должны быть соответствующего размера и конфигурации с учетом ожидаемого возраста посетителей.

5.6.9 При расположении визуальных знаков (эвакуационных, опознавательных, ориентировочных) необходимо обеспечить их ясную видимость и узнаваемость в условиях, ожидаемых для назначения этих знаков.

В случае отключения электроэнергии знаки, определяющие выходы, безопасные места, пути эвакуации, направляющие людей к выходу, должны оставаться видимыми.

5.6.10 Оповещение персонала и посетителей о пожаре должно быть предусмотрено посредством световой и звуковой сигнализации.

5.7 Охрана окружающей среды

5.7.1 При проектировании предприятий розничной торговли необходимо предпринимать меры по устранению и предупреждению возникновения негативного воздействия электромагнитных и электрических полей, шума и вибрации для снижения негативного воздействия на экосистемы и природные ландшафты.

5.7.2 При проектировании объектов торговли должны предусматриваться обезвреживание и утилизация вредных отходов, эффективные меры предупреждения загрязнения окружающей среды, воспроизводство и рациональное использование природных ресурсов.

5.7.3 При проектировании, строительстве, реконструкции зданий и сооружений предприятий розничной торговли должны предусматриваться мероприятия по охране, восстановлению природной среды, обеспечению экологической безопасности.

6 ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

6.1 Требования по энергоэффективности зданий

6.1.1 Проектирование предприятий розничной торговли в части экономии энергии и сокращения расхода тепла должно выполняться в соответствии с требованиями нормативных документов, требования которых направлены на эффективное использование и экономию энергетических ресурсов.

6.1.2 Необходимо предусмотреть комплекс мер по повышению энергоэффективности объекта в соответствии с действующими на территории Республики Казахстан нормативно-техническими документами.

6.1.3 Для обеспечения эффективного использования тепла ограждающие конструкции здания должны быть сооружены с использованием энергосберегающих материалов.

6.1.4 Для обеспечения энергоэффективности следует применять энергосберегающие мероприятия в инженерных системах (например, утилизация теплоты вытяжного воздуха).

6.1.5 В магазинах необходимо предусматривать установку водосчетчиков холодной и горячей воды.

В торговых центрах дополнительные счётчики следует устанавливать для каждого магазина.

6.1.6 При совершенствовании энергетической эффективности зданий должны приниматься во внимание климатические и местные условия, а также условия внутри помещений и учитываться экономическая эффективность. Эти меры не должны влиять на другие технические требования зданий, а также на их общедоступность, безопасность и целевое использование.

6.1.7 Необходимо соблюдать мероприятия, предотвращающие перегрев, такие как затенение, обоснование тепловой мощности при строительстве зданий, а также развитие и применение технологий пассивного охлаждения, в первую очередь те, которые улучшают условия внутри здания и микроклимат вокруг здания.

6.1.8 Следует обеспечить оптимальную работу системы отопления и кондиционирования воздуха с точки зрения экологии, безопасности и энергетики.

6.2 Рациональное использование природных ресурсов

6.2.1 Для рационального использования природных ресурсов при проектировании предприятий розничной торговли следует обеспечить выполнение требований действующих нормативно-технических документов Республики Казахстан в области природопользования.

6.2.2 Предприятия розничной торговли должны быть спроектированы и построены таким образом, чтобы в процессе их эксплуатации исключался нерациональный расход природных ресурсов.

6.2.3 При проектировании необходимо учитывать мероприятия по рациональному использованию водных ресурсов.

6.2.4 При проектировании должны предусматриваться надежные и эффективные меры предупреждения и устранения загрязнения вредными отходами.

6.2.5 При проектировании и организации территории предприятий розничной торговли необходимо свести к минимуму любые отрицательные воздействия на окружающую среду и микроклимат, обеспечить правильное использование ландшафта и биологического разнообразия с эффективным использованием энергии и ресурсов.

УДК 725.21(083)

МКС 93.040.10

Ключевые слова: общие требования, проектирование, бытовые помещения, объемно-планировочные решения, генеральный план, санитарно-гигиенические требования, торговые помещения, предприятия розничной торговли, служебные помещения, подсобные помещения, помещения для подготовки товаров к продаже, помещения для приема и хранения товаров.

Ресми басылым

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКА МИНИСТРЛІГІНІҢ
ҚҰРЫЛЫС, ТҰРҒЫН ҮЙ-КОММУНАЛДЫҚ ШАРУАШЫЛЫҚ ІСТЕРІ ЖӘНЕ
ЖЕР РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ КОМИТЕТІ**

**Қазақстан Республикасының
ҚҰРЫЛЫС НОРМАЛАРЫ**

ҚР ҚН 3.02–22–2011*

БӨЛШЕК САУДА КӘСІПОРЫНДАРЫ

Басылымға жауаптылар: «ҚазҚСҒЗИ» АҚ

050046, Алматы қаласы, Солодовников көшесі, 21
Тел./факс: +7 (727) 392-76-16 – қабылдау бөлмесі

Издание официальное

**КОМИТЕТ ПО ДЕЛАМ СТРОИТЕЛЬСТВА, ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО
ХОЗЯЙСТВА И УПРАВЛЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ МИНИСТЕРСТВА
НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ
Республики Казахстан**

СН РК 3.02–22–2011*

ПРЕДПРИЯТИЯ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ

Ответственные за выпуск: АО «КазНИИСА»

050046, г. Алматы, ул. Солодовникова, 21
Тел./факс: +7 (727) 392-76-16 – приемная